

Lietuvos
žmogaus
teisių
centras

2019 metų veiklos ataskaita

Ižanga

Lietuvos žmogaus teisių centras – nevyriausybinių žmogaus teisių organizacija, įkurta 1994 m. Veiklos pradžioje Centras aktyviai prisidėjo prie teisės aktų kaitos ir jų priartinimo prie tarptautinių standartų, teisininkų bendruomenės mokymų ir žmogaus teisių principų įtvirtinimo Lietuvoje, šiandien Centras savo veiklą koncentruoja į tris sritis: advokaciją, švietimą ir informavimą.

Lietuvos žmogaus teisių centras kartu su VšĮ „Nepatogus kinas“, organizuoja didžiausią Baltijos šalyse nekomercinį žmogaus teisių dokumentinių filmų festivalį „Nepatogus kinas“, valdo žmogaus teisių portalą Lietuvoje manoteises.lt, yra įkūręs „Nepatogaus kino klasės“ platformą, skirtą mokytojams ir edukatoriams. Centras aktyviai veikia advokacijos srityje, teikia siūlymus teisės aktams smurto lyties pagrindu, vaiko teisių apsaugos, nepilnamečių apsaugos nuo neigiamo viešosios informacijos poveikio ir daugybės kitų.

Lietuvos žmogaus teisių centras priklauso tarptautinei organizacijai Europos tinklas prieš rasizmą (ENAR), taip pat yra Žmogaus teisių organizacijų koalicijos narė.

Lietuvos žmogaus teisių centro komanda

Lietuvos žmogaus teisių centras turi 16 narių. Tai visuomenininkai, teisininkai, universitetų dėstytojai ir kiti asmenys, profesionaliai besidomintys žmogaus teisėmis.

Taryba

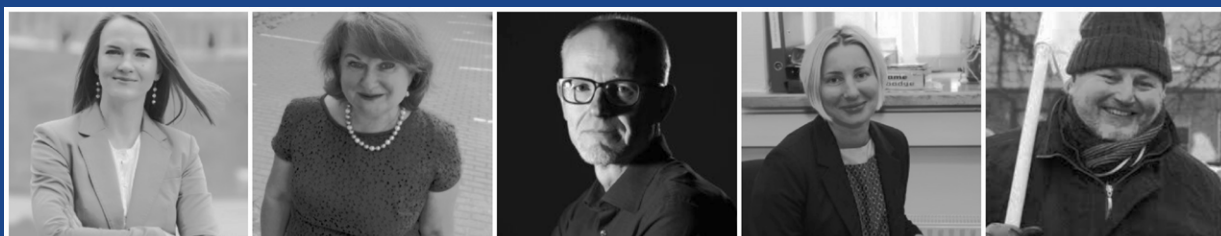
Inga Abramavičiūtė, Tarybos pirmininkė, advokatė;

Dr. Liudvika Meškauskaitė, advokatė;

Prof. Jonas Ruškus, Jungtinių Tautų neįgaliųjų teisių komiteto narys-ekspertas, Vytauto Didžiojo universiteto profesorius;

Jolanta Samuolytė, teisininkė;

Romas Turonis, darbo teisės ekspertas.

Administracija

Birutė Sabatauskaitė, Lietuvos žmogaus teisių centro direktorė;

Gediminas Andriukaitis, „Nepatogaus kino“ direktorius;

Jūratė Juškaitė, Lietuvos žmogaus teisių centro komunikacijos vadovė, manoteises.lt redaktorė;

Gabija Savickaitė, „Nepatogaus kino“ koordinatore;

Aušrinė Dapkevičiūtė, „Nepatogaus kino klasė“ koordinatore;

Agnė Pakšytė, administratorė ir projektų koordinatore (2019 m. liepos);

Alina Gvozdovič, finansininkė.

Su mumis daug dirbo:

Ona Kotryna Dikavičiūtė, „Nepatogaus kino“ žiuri koordinatorė;
Emilija Ferdmanaitė, „Nepatogaus kino“ kalbos redaktorė;
Dovilė Grigaliūnaitė, „Nepatogaus kino“ programos sudarytoja;
Daiva Gylytė, „Nepatogaus kino“ komunikacijos ir marketingo vadovė;
Rūta Ivaškevičiūtė, „Nepatogaus kino“ dizainerė;
Narius Kairys, „Nepatogaus kino“ programos sudarytojas;
Jonas Liugaila, „Nepatogaus kino“ dizaineris;
Monika Markevičiūtė, „Nepatogaus kino“ filmų vertimų asistentė;
Julija Matulytė, „Nepatogaus kino“ vertimų koordinatorė;
Ignė Narbutaitė, „Nepatogaus kino“ filmų vertimų koordinatorė;
Gintarė Pranaruskaitė, „Nepatogaus kino“ festivalio Kauno koordinatorė;
Vladas Rožėnas, „Nepatogaus kino“ programos sudarytojas;
Anaida Simonian, dizainerė;
Rūta Sketerskytė, „Nepatogaus kino“ savanorių koordinatorė;
Virginija Vareikytė, „Nepatogaus kino“ industrijos programos vadovė.

Praktikantai ir savanoriai

2019 m. Lietuvos žmogaus teisių centre savanoriavo arba praktiką atliko:

Aušrinė Dapkevičiūtė, Agnė Pakšytė, Emilija Valentaitė, Modesta Ambrazaitytė, Simona Balkauskaitė, Simonas Bartulis, Fatima Cuprik, Liveta Garnytė, Augustė Dudutytė, Andrius Gaučas bei 60 festivalio „Nepatogus kinas 2020“ savanorių. Daugiau apie savanorystės ir pilietinio įsitraukimo skatinimą skiltyje „Žmogaus teisių dokumentinio kino festivalis „Nepatogus kinas 2020“. Prie kitų veiklų prisidėjo daugybė žmonių, kurie tiesiogiai nėra paminėti šioje ataskaitoje.

Lietuvos žmogaus teisių centrui – 25 metai!

Brangūs žmogaus teisių aktyvistės ir aktyvistai,

2019 metais Lietuvos žmogaus teisių centras minėjo 25-ąjį savo veiklos jubiliejų. Per šiuos metus Lietuva nuėjo ilgą kelią: panaikino mirties bausmę, įtvirtino įstatymo viršenybę, reformavo savo teisės sistemą, kurioje įtvirtino visas svarbiausias žmogaus teises ir laisves.

Lietuvos žmogaus teisių centras didžiuojasi galėjęs būti šių pokyčių dalimi – siūlydamas įstatymų pataisas, rengdamas mokymus vietos teisininkams, šviesdamas visuomenę apie žmogaus teisių principus. Modernizavus teisės sistemą ir 2004 m. Lietuvai tapus Europos Sąjungos nare, sukoncetravome savo veiklą į žmogaus teisių švietimą bei advokaciją:

2007 m. įkurtas žmogaus teisių dokumentinių filmų festivalis „Nepatogus kinas“ tapo didžiausiu nekomerciniu kino festivaliu Baltijos šalyse;

2014 m. atsinaujinęs startavo žmogaus teisių portalas manoteises.lt kasmet sulaukia apie 250 tūkst. unikalių perskaitymų;

2016 m. įkurtoje „Nepatogus kino klasės“ platformoje užsiregistravo per 2000 mokytojų ir edukatorių. Platforma suteikia galimybę naudoti dokumentinį kiną pamokų ar edukacinių užsiėmimų metu nemokamai.

Kasmet dalyvaujame įvairiose advokacijose veiklose, kurioms Centro darbuo-

tojai dažnai savo laiką skiria savanoriškai ir neatlygintinai. Kasmet Centre ar festivalio „Nepatogus kinas“ veiklose dalyvauja per 60 savanorių – tikime pilietinės visuomenės galia ir svarba.

Viso to nebūtų buvę be Centrą šaliai nelengvu laikotarpiu kūrusių asmenų, kuriuos vedė tikėjimas ir prisiimta atsakomybė, kurie tokią Lietuvą, kurioje gera gyventi būtų visiems. Ypatingai ačiū centrui vadovavusiems – Tomai Birmontienei, Girvydui Duobliui, Liudvikai Meškauskaitei, Vilenui Vadapalui ir daugybei kitų, bei vėliau Centrui vadovavusiems – Editai Žiobienei, Gedinui Andriukaičiui.

Ačiū daugybei mūsų partnerių, su kuriais bendradarbiaudami, galime pasiekti daugiau. Tikime mūsų bendra stiprybe ir jėga.

Birutė Sabatauskaitė, Lietuvos žmogaus teisių centro direktorė

Žmogaus teisių dokumentinio kino festivalis

**NEPATOGUS
KINAS**

2019 metais 13-asis tarptautinis žmogaus teisių dokumentinių filmų festivalis „Nepatogus kinas“ įgyvendintas itin sėkmingai ir pritraukė rekordinę – net 16527 žiūrovų – auditoriją (iš jų – už sostinės ribų). Festivalis pristatė 71 filmo programą, kuri buvo sugrupuota į penkias tradicinėmis tapusias festivalio programas, taip pat įtraukus ir naujas, tik šiam festivaliui kuruotas programas „Haruno Farockio filmų retrospektyva“, „Virtuali realybė“, „Sienos“. Būtent pastaroji programa tapo festivalio ve-

dančioji komunikacijos kampanijos MES/JIE pagrindine žinute, o atspirties tašku jai buvo pasirinktas žinomo austrų dokumentalistų Nikolaus Geyrhalter filmas „Pasienio tvora“ („Border Fence“).

Festivalio „Nepatogus kinas 2020“ akimirka.

Festivalio veiklos vyko 12-oje Lietuvos miestų, šalia filmų peržiūrų surengti daugiau kaip 30 lydinčių renginių: 18 diskusijų, 23 vieši susitikimai su filmų kūrybinės komandos atstovais, 2 tarptautiniai mokymai socialinės dokumentikos kūrėjams, virtualios realybės dokumentinio trumpametražio filmo „Namai po karo“ įrengimas 2-iejose miestuose, 6 renginiai/ koncertai, „Jaunimo balso žiuri“ konkursas, edukaciniai užsiėmimai ir pan.. Festivalyje taip pat dalyvavo beveik 50 užsienio svečių ir kino industrijos profesionalų iš viso pasaulio.

Festivalio veiklos vyko 12-oje Lietuvos miestų, šalia filmų peržiūrų surengti daugiau kaip 30 lydinčių renginių: 18 diskusijų, 23 vieši susitikimai su filmų kūrybinės komandos atstovais, 2 tarptautiniai mokymai socialinės dokumentikos kūrėjams, virtualios realybės dokumentinio trumpametražio filmo „Namai po karo“ įrengimas 2-iejose miestuose, 6 renginiai/ koncertai, „Jaunimo balso žiuri“ konkursas, edukaciniai užsiėmimai ir pan.. Festivalyje taip pat dalyvavo beveik 50 užsienio svečių ir kino industrijos profesionalų iš viso pasaulio.

Naujų auditorijų pasiekiamumas.

2019 metais užsibrėžtas tikslas pasiekti jaunąją auditoriją buvo įgyvendintas bendradarbiaujant su įvairiomis jaunimą vienijančiomis organizacijomis („LIJOT“, „ISIC“). Įsteigtas „Jaunimo balso“ konkursas. Kvietimas atstovauti jaunimą buvo paskleistas tarp daugiau nei 66 jaunimo organizacijų visoje Lietuvoje. Iš 88 paraiškų buvo atrinkti 5 jaunuoliai (4-ios merginos ir 1-as vaikinys). Taip pat festivalis suteikė prieigą prie filmų peržiūrų Jaunųjų žurnalistų tinklui, kurie rengė straipsnius ir filmų recenzijas, taip paskatindamas domėtis žmogaus teisėmis ir aktualiomis pasaulinėmis politinėmis temomis per jiems gerai pažįstamą ir vieną iš paveikiausių medijų – kiną.

Festivalio „Nepatogus kinas 2020“ akimirka.

Festivalio veiklos vyko 12-oje Lietuvos miestų, šalia filmų peržiūrų surengti daugiau kaip 30 lydinčių renginių: 18 diskusijų, 23 vieši susitikimai su filmų kūrybinės komandos atstovais, 2 tarptautiniai mokymai socialinės dokumentikos kūrėjams, virtualios realybės dokumentinio trumpametražio filmo „Namai po karo“ įrengimas 2-iejose miestuose, 6 renginiai/ koncertai, „Jaunimo balso žiuri“ konkursas, edukaciniai užsiėmimai ir pan.. Festivylyje taip pat dalyvavo beveik 50 užsienio svečių ir kino industrijos profesionalų iš viso pasaulio.

Savanorystės skatinimas.

Festivalio organizavimo darbe savanoriškais pagrindais sudalyvavo gausus būrys savanorių. Bendradarbiaujant su įvairiomis nacionalinėmis ir tarptautinėmis jaunimą vienijančiomis organizacijomis („LIJOT“, „ISIC“), užtikrino jų įsitraukimą. Jaunieji žurnalistai buvo kviečiami aptarti festivalio filmus. Tarptautinės jaunimo bendruomenės integracijai buvo pasitelkta komunikacijos žinutė „Nusivesk draugą į kiną“, skatinanti į filmą ateiti su „Erasmus“ programos studentais, pasinaudojus jiems specialiai skirtais „Nepatogaus kino“ festivalio kvietimais.

Festivalio „Nepatogus kinas 2020“ akimirka, Glases'n'beard photography.

Festivalyje savanoriavo: Sandra Jurkšaitytė, Ula Nina Kunigėlytė, Gabija Kukevičiūtė, Urtė Kamilė Armonaitė, Aleksandra Vilčinskaitė, Agnė Ramanavičiūtė, Morta Verbickaitė, Greta Morkūnaitė, Rėja Toleikytė, Marija Rudytė, Karolina Kančiauskytė, Rytis Rakauskas, Greta Zabalevičiūtė, Ula Gabrielė Serapinaitė, Sotera Kupinaitė, Karolis Masevičius, Adomas Mačiuika, Irma Jankauskaitė, Gabija Podolskytė, Tomas Kažuskauskas, Deividas Liaugodas, Beatričė Savickaitė, Klaudija Matonytė, Monika Zabukaitė, Guoda Gražulytė, Viktorija Buika, Kotryna Šimakauskaitė, Ignas Kvederas, Ugnė Jurelevičiūtė, Miglė Matulionytė, Ray Oliškevičiūtė, Evelina Keturakytė, Austė Kaušytė, Aušrinė Kirpšaitė, Julija Antanavičiūtė, Viktoras Dambrauskas, Gabija Pragulbeckytė, Gabija Mikalauskaitė, Kleopatra Aleksandra Lunkė, Danielius Aliaševičius, Edvardas Glušokas, Aistė Bikauskaitė, Ieva Morozovaitė, Stela Pervenytė, Greta Morkūnaitė, Rūta Sventickytė, Rasa Bumblaukaitė, Vytautas Petronis, Daiva Bartusevičiūtė, Agnė Giniotytė, Viktorija Žuromskaitė, Lina Giedraitytė, Rasa Bumblauskiatė, Kristina Savickaitė, Ieva Mackutė, Angelina Falcik, Miglė Davlidovičiūtė, Saulė Semėnaitė, Agnė Ivaškevičiūtė, Justė Aleksejūnė.

Festivalio biudžetas

Pagrindiniai 13-ojo žmogaus teisių kino festivalio rėmėjai buvo šios institucijos: Lietuvos kino centras (70000 EUR), URM Vystomojo bendradarbiavimo programa (40000 EUR), VŠĮ „Nepatogus kinas“ (16347 EUR), NORDEN (7318 EUR), Vilniaus miesto savivaldybė (3000 EUR), AVAKA (2000 EUR), įvairių privačių rėmėjų indėlis prekėmis ir paslaugomis (17 885 EUR), Giotės Institutas Lietuvoje (2000 EUR), Švedijos Karalystės ambasada (1500 EUR).

„Nepatogaus kino klasė“ – į pagalbą mokytojams ir edukatoriams

„Nepatogaus kino klasė“ – tai nemokama edukacinė platforma, skirta mokytojams ir edukatoriams. Platformoje pristatomi dokumentiniai filmai svarbiomis, tačiau ne visada patogiomis socialinėmis temomis – nuo lytinio ugdymo iki rasizmo ar Holokausto. Edukacinėje platformoje užsiregistravusiems vartotojams suteikiama nemokama galimybė naudotis nuolat pildoma dokumentinių filmų ir specialiai jiems sukurtų metodinių priemonių baze. 2019 m. Naudojant kiną kaip edukacinę

priemonę, mokiniai skatinami mokytis, pažinti visuomenės įvairovę ir apmąstyti šiandienos iššūkius. „Nepatogaus kino klasės“ naudotojų skaičius pasiekė per 2000 registruotų vartotojų – mokytojų bei neformalaus ugdymo edukatorių.

2019-aisiais metais „Nepatogaus kino klasės“ platforma paaugo 9 filmais, skirtais skirtingų amžiaus grupių vaikams. 7 iš jų yra pateikiami su specialiaisiais titrais kurtiesiems ir neprigirdintiems, o du – su gestų kalbos vertimu. Kartu su šiais filmais buvo parengtos 9 metodinės priemonės filmų temoms aptarti. Filmai, specialieji subtitrai ir metodinės priemonės parengtos bendradarbiaujant su įvairių sričių specialistais bei edukatoriais, „Vilnius film office“ ir „Wift“ (Women in Film and Television), „Vaikų linija“, VšĮ „Jaunimas vaikams, „Meno aviliu“ bei jų projektu „Maži dideli ekranai“ ir Surdologijos centru. Informacines konsultacijas taip pat teikė Lietuvos kurčiųjų jaunimo asociacija ir Lietuvos kurčiųjų ir neprigirdinčiųjų centras. Per metus platformos vartotojų skaičius išaugo daugiau 40 proc. ir metų pabaigoje pasiekė apie 2000 vartotojų.

„Nepatogaus kino klasės“ atstovai apsilankė keletose renginių ir mokyklų, kur pristatė savo veiklą ir/arba vedė parodomąją pamoką, naudojantis platformoje pateikta metodine medžiaga. Platformos galimybės buvo pristatytos mokytojų auditorijai Ugdymo plėtotės centro „Mokytojo TV“ bei Lietuvos radijo laidoje „Paraštės“, koordinatore lankėsi „BizZz'19“ socialinio verslo ir inovacijų festivalyje, Jonavos politechnikos mokyklos Tolerancijos dienoje ir Kėdainių rajono mokinių tarybos organizuotame renginyje „Mokiny – mokiniui“ apie lytinį švietimą.

„Nepatogaus kino klasė 2020 m.“ akimirka.

Tolerancijos diena, Jonavos politechnikos mokyklos.

Festivalio „Nepatogus kinas 2019“ metu vyko kai kurių „Nepatogaus kino klasės“, filmų seansai, į kuriuos penkiuose didžiuosiuose Lietuvos miestuose atvyko daugiau nei tūkstantis moksleivių. Prie seansų išpildymo prisidėjo „Nepatogaus kino“ festivalio savanoriai, edukatoriai, taip pat „Fridays for Future“ organizatoriai ir nevyriausybinės organizacijos „Anthropos“ atstovai, kurie vedė filmų aptarimus.

„Nepatogaus kino klasės“ biudžetas: 8000 Eur, kuriuos skyrė Lietuvos kino centras. „Nepatogaus kino klasės“ filmai ir edukaciniai užsiėmimai festivalyje „Nepatogaus kinas“ buvo finansuojamos iš festivalio biudžeto.

Portalas manoteises.lt – populiarius informacijos apie žmogaus teises šaltinis lietuvių kalba.

Žmogaus teisių portalas manoteises.lt – didžiausias ir svarbiausias informacijos apie žmogaus teises šaltinis lietuvių kalba. Portale publikuojami autoriniai žmogaus teisių ekspertų komentarai, naujienos ir pranešimai spaudai, kuriuos rengia žmogaus teisių srityje dirbančios organizacijos bei individualūs asmenys. 2019 m. manoteises.lt išlaikė savo auditoriją, pasiekdamas 235 000 unikalių rodinių, portale publikuota 119 tekstų, paskelbtos dvi peticijos, kurios bendrai surinko per 10 000 parašų.

Portale publikuojama informacija daugiausia rengiama savanoriškais pagrindais, taip pat dalis tekstų parengti įgyvendinant įvairius Lietuvos žmogaus teisių centro projektus (daugiau informacijos – projektų skiltyje), spausdinami įvairių žmogaus teisių srityje dirbančių organizacijų tekstai bei pranešimai spaudai. Tekstai, parengti įgyvendinant projektus, žymimi teksto apačioje, nurodant projekto pavadinimą, jo vykdytojus ir finansavimo šaltinį.

Peticija „Stop LGBTQ diskriminacijai“

2019 m. rudenį portale lrt.lt parodyta laida „Spalvos“, kurioje parodytas pasakojimas apie tėčius gėjus, auginančius vaikus Didžiojoje Britanijoje. Laida sulaukė žmogaus teisių principams nepritariančių visuomenės grupių bandymo suvaržyti kūrėjų laisvę kalbėti apie tos pačios lyties šeimas visuomeninio transliuotojo eteryje, motyvuojant Lietuvoje galiojančiu Nepilnamečių apsaugos nuo neigiamo viešosios informacijos poveikio įstatymu. Pastarasis draudžia nepilnamečiams platinti informaciją, „kuria niekinamos šeimos vertybės, skatinama kitokia, negu Lietuvos Respublikos Konstitucijoje ir Lietuvos Respublikos civiliniame kodekse įtvirtinta, santuokos sudarymo ir šeimos kūrimo samprata“ (4 str. 16 d.).

Reaguodamas į susidariusią situaciją, Lietuvos žmogaus teisių centras išsiuntė savo poziciją Lietuvos radijo ir televizijos komisijai bei Žurnalistų etikos inspektoriaus tarnybai. Joje Centras pabrėžė, kad atsižvelgus į LR Konstitucinio Teismo ir Europos Žmogaus Teisių Teismo išaiškinimus dėl konstitucinės šeimos sampratos, vienos lyties asmenų santykių, homoseksualios šeimos vaizdavimas negali būti vertinamas kaip neigiamą poveikį nepilnamečiams daranti, Konstitucijos ar Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatomis prieštaraujanti viešoji informacija.

Ragindama pakeisti šiuo metu galiojančią Nepilnamečių apsaugos nuo neigiamo viešosios informacijos poveikio įstatymo redakciją ir pašalinti visas galimybes ateityje riboti turinio apie LGBT asmenis transliavimą ar publikavimą Lietuvoje, portalas manoteises.lt pakvietė pasirašyti peticiją „Stop LGBTQ diskriminacijai“. Peticiją parėmė per 10 000 asmenų asmenų. 2019 m. pabaigoje peticija kreipimosi forma išsiųsta valstybėms vadovams.

Stop kadras iš laidos „Spalvos“.

Peticija #MesPrisimename

2019 m., minint 75-ąsias vadinamojo „čigonų lagerio“ Aušvico koncentracijos stovykloje sunaikinimo metines, romų teisių srityje dirbančios organizacijos ir atskiri asmenys susibūrė į neformalią grupę, kurioje dalyvavo ir Lietuvos žmogaus teisių centras atstovė. Grupė parengė ir išsiuntė poziciją LR Seimo nariams, ragindama Atmintinų dienų įstatymą papildyti Romų genocido (Samudaripen) atminties diena. Šia poziciją palaikė Tautinių mažumų departamentas prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės, Žmogaus teisių organizacijų koalicija, o portale manoteises.lt taip pat buvo paskelbta peticija #MesPrisimename, kurią pasirašė 324 asmenys. 2019 m. birželį, baigiantis Seimo pavasario sesijai, Seimas pritarė Atmintinų dienų įstatymo pataisai, o 2019 m. rugpjūčio 2 dieną Lietuvoje pirmą kartą minėta kaip Romų genocido (Samudaripen) atminties diena.

Lietuvos romų nuotraukų koliažas, manoteises.lt nuotr.

Lietuvos žmogaus teisių centro projektai 2019

„BRIDGE: vietos bendruomenių stiprinimas efektyviai kovai su smurtu lyties pagrindu artimoje aplinkoje“

2019 rugsėjį pradėjo įgyvendinti projektą „BRIDGE: vietos bendruomenių stiprinimas efektyviai kovai su smurtu lyties pagrindu artimoje aplinkoje“, kurio tikslas – sukurti reagavimo į smurtą artimoje aplinkoje algoritmą, stiprinti mokyklų bendruomenių gebėjimus užkirsti kelią lyčių stereotipams bei didinti visuomenės sąmoningumą apie smurtą lyties pagrindu ir stiprinti jo prevenciją. Projektas vykdomas trijose pilotinėse savivaldybėse: Alytaus miesto, Jonavos ir Ukmergės rajonų.

Susitikimo su Alytaus miesto savivaldybės bendruomenės atstovais akimirka.

Šiame projekte Lietuvos žmogaus centras koordinuoja veiklas su mokyklomis trijose pasirinktose savivaldybėse. Kiekvienoje savivaldybėje buvo išrinktos trys gimnazijos, kuriose atlikta apklausa apie mokyklos bendruomenės požiūrį į lyčių stereotipus ir smurtą lyties pagrindu (iš viso apklausta 457 moksleiviai ir 177 mokytojai bei administracijos nariai). Rudenį buvo surengti pirmieji susitikimai su mokyklų bendruomenėmis, pradėta rengti mokymų programa mokytojams apie lyčių lygybę, saugią aplinką mokykloje bei smurto lyties pagrindu prevenciją. Mokyklose pradėta „Lygybės laboratorijos“ iniciatyvinė grupė, kurių tikslas – įvertinti mokyklos aplinką per lyčių perspektyvą bei kartu su projekto ekspertų komanda sukurti ilgalaikius mokyklų smurto prevencijos veiksmų planus.

Kitais metais LŽTC taip pat vykdys visuomenės informavimo ir sąmoningumo didinimo kampanijas apie smurto artimoje aplinkoje ir smurto dėl lyties problematiką Lietuvoje, organizuos informacinius Nepatogaus kino renginius projekte dalyvaujančiose savivaldybėse bei papildys Nepatogaus kino klasės platformą filmais ir metodologine medžiaga, kad visiems Lietuvos mokytojams ir švietėjams būtų prieinami interaktyvūs.

Projektą vykdome kartu su Lygių galimybių kontrolieriaus tarnyba, Lygių galimybių plėtros centru bei socialinės reklamos agentūra „Nomoshiti“. Projektas iš dalies finansuojamas Europos Sąjungos Teisių, lygybės ir pilietiškumo programos lėšomis (sutarties su Europos Komisija Nr. 856741 – LGKT_GBV – REC-AG-2018/REC-RDAP-GBV-AG-2018).

#MesVisi

2019 m. liepą Lietuvos žmogaus teisių centras kartu su partneriais – Lietuvos policijos mokykla, Žmogaus teisių stebėjimo institutu ir Europos žmogaus teisių fondu – pradėjo projektą „#PolicijosMokykla_LT: efektyvaus atsako į neapykantos nusikaltimus ir neapykantos kalbą skatinimas Lietuvoje“. Projekto trumpinys komunikacijos priemonėse – #MesVisi.

Projektas siekia stiprinti teisėsaugos pajėgumą efektyviai reaguoti į neapykantos nusikaltimus ir kalbą, mažinti neapykantos nusikaltimų latentiškumą, didinti pasitikėjimą tarp pareigūnų ir nukentėjusiųjų/ pažeidžiamų bendruomenių, skatinti visuomenę atpažinti ir reaguoti į neapykantos nusikaltimus.

Lietuvos žmogaus teisių centras yra šį projektą koordinuojanti organizacija, atsakinga už sklandų partnerių bendradarbiavimą ir atskaitingumą Europos Komisijai. Centras taip pat vykdo su projektu susijusias advokacines bei komunikacines veiklas. Per 2019-uosius metus buvo atkurta darbo grupė Veiksmingam atsakui į neapykantos nusikaltimus ir neapykantos kalbą Lietuvoje skatinti prie Vidaus reikalų ministerijos, suorganizuotas pirmasis šios darbo grupės posėdis bei pirmieji advokaciniai susitikimai su nevyriausybinų organizacijų atstovais.

Projekto logotipas, autorė – Anaida Simonian.

Ruošiantis įgyvendinti sąmoningumo didinimo kampaniją apie neapykantos nusikaltimus, sukurtas projekto logotipas ir vizualinio identiteto gairės, pradėta kurti koncepcija šviečiamiesiems vaizdo įrašams apie asmenų, nukentėjusių nuo neapykantos nusikaltimų, patirtis. Centras prisidėjo prie nacionalinė ataskaitos apie neapykantos nusikaltimus ir neapykantos kalbą Lietuvoje rengimo, kuri 2020 metais bus pristatyta tarptautinėje konferencijoje Vilniuje. Atsižvelgiant į šios ataskaitos rezultatus, bus rengiama atnaujinta mokymų programa policijos pareigūnams ir Lietuvos policijos mokyklos kursantams.

Projekto metu taip pat numatoma rengti diskusijas apie neapykantos nusikaltimus ir jų įtaką bendruomenėms, rengti filmų peržiūras „Nepatogaus kino“ festivalio metu ir susitikimus tarp pažeidžiamų bendruomenių ir teisėsaugos atstovų, siekiant didinti jų tarpusavio pasitikėjimą.

Projektas iš dalies finansuojamas Europos Sąjungos Teisių, lygybės ir pilietiškumo programos lėšomis (sutarties su Europos Komisija Nr. 848353 – PoliceAcademy – (REC) REC-AG-2018/REC-RRAC-RACI-AG-2018).

Projektas „Skurdas nėra pasirinkimas“

2019 m. Lietuvos žmogaus teisių centras kartu su partneriais pradėjo vykdyti projektą „Skurdas nėra pasirinkimas“, skirtą didinti nevyriausybinių organizacijų įsitraukimą į viešojo valdymo sprendimų, susijusių su skurdu ir socialine atskirtimi, priėmimą.

Projekto metu teikiami teisės aktų pakeitimų siūlymai, rengiamos viešosios nuomonės ir pozicijos, skirtos mažinti šalyje egzistuojantį skurdą ir socialinę atskirtį.

Projekte „Skurdas nėra pasirinkimas“ Lietuvos žmogaus teisių centras organizuoja ir koordinuoja komunikacijos veiklas.

Per pirmuosius projekto metus parengti 4 pranešimai spaudai/ komentarai/ interviu skurdo ir socialinės atskirties tema, kurie publikuoti žmogaus teisių portale manoteises.lt bei išplatinti kitoms žiniasklaidos priemonėms. Lietuvos žmogaus teisių centro ir Nacionalinio skurdo mažinimo tinklo paskyroje „Facebook“ paskelbta žinučių serija „Faktas ar Mitas“, kuriuose pateikiama faktinė informacija apie skurdo situaciją Lietuvoje, paneigiami mitai apie skurstančiuosius, pavyzdžiui, nors Lietuvoje sklando mitas apie „pašalpinių armijas“, Statistikos departamento duomenys rodo, kad socialinę paramą gaunančių asmenų skaičius nesiekia 3 proc. šalies gyventojų ir kt. Visi su

projektu susiję pranešimai Centro ir partnerių paskyrose žymimi grotazyme #SkurdasNėraPasirinkimas.

FAKTAS AR MITAS?

VISI SKURSTANTYS GAUNA PAŠALPAS

NACIONALINIS SKURDO MAŽINIMO
ORGANIZACIJŲ TINKLAS

Pagrindinis projekto partneris – Nacionalinis skurdo mažinimo organizacijų tinklas. Partneriai – Lietuvos žmogaus teisių centras, VšĮ „SOPA“. Projektas finansuojamas Europos socialinio fondo lėšomis. Bendra projekto vertė – 174 480,34 Eur, Lietuvos žmogaus teisių centro dalis – 7283,52 Eur. Projekto įgyvendinimo laikotarpis: 2019 m. sausis – 2021 m. sausis.

Projektas „Žmogaus teisių koalicijos stiprinimas Lietuvoje 2020“

2019 m. gruodį Lietuvos žmogaus teisių centras kartu su Lietuvos žydų bendruomene ir Romų visuomenės centru pradėjo projektą „Žmogaus teisių koalicijos stiprinimas Lietuvoje 2020“. Projekto tikslas – kovoti prieš antisemitizmą, romafobiją, ksenofobiją bei neapykantos kalbą Lietuvoje išvien su kitomis žmogaus teisių organizacijomis, stiprinant bendradarbiavimą koalicijos formatu. Projekto metu partnerių organizacijos organizuos mokymus Lietuvos regionuose veikiančių tautinių mažumų organizacijų ir pilietinės visuomenės atstovams bei rengs informacinių priemonių rinkinį skirtą visuomenės sąmoningumui apie antisemitizmo ir romafobijos problematiką didinti.

Šio projekto rėmuose, siekdamas suformuluoti pasiūlymus Nediskriminavimo skatinimo veiksmų planui, Lietuvos žmogaus teisių centras rengs advokacinius susitikimus su romų bei žydų bendruomenių atstovais ir nevyriausybinę organizacijų specialistais. Pasiūlymai bus pateikti rekomendacijų pavidalu Socialinės apsaugos ir darbo ministerijai. Taip pat portale manoteises.lt bus publikuojama dešimties straipsnių ir

penkių tinklalaidžių serija, kurioje bus tyrinėjamos dabartinės antisemitizmo ir romafobijos apraiškos, šaknys ir įtaka šiuolaikinei visuomenei. Informacija apie projektą bus aktyviai platinama socialiniuose tinkluose ir žiniasklaidoje naudojant grotazymes #SkirtingiNeatskirti, #CoalitionBuilding #MusuBendruomenes.

Projektą finansuoja EVZ fondas, bendra projekto vertė – 50 310 Eur, Lietuvos žmogaus teisių centro dalis – 11 417 EUR.

Projektai, skirti seksualinio priekabiavimo prevencijai darbo vietose ir švietimo įstaigose

Projektas „Nulinė tolerancija seksualiniam priekabiavimui darbe“, projektą rėmė Švedijos institutas ir Švedijos Karalystės ambasada Lietuvoje; „Her Voice: Empowering Victims of Sexual Harassment and Violence Alumni Engagement Innovation Fund“, projektą rėmė JAV ambasada Vilniuje;

Siekiant didinti darbdavių ir darbuotojų netoleranciją seksualiniam priekabiavimui bei stiprinti seksualinio priekabiavimo prevenciją darbo vietose, Lietuvos žmogaus teisių centras (LŽTC) vykdė projektą „Nulinė tolerancija seksualiniam priekabiavimui darbe“ ir projektą „Her Voice: Empowering Victims of Sexual Harassment and Violence Alumni Engagement Innovation Fund“.

Projekto metu įgyvendintos šios veiklos:

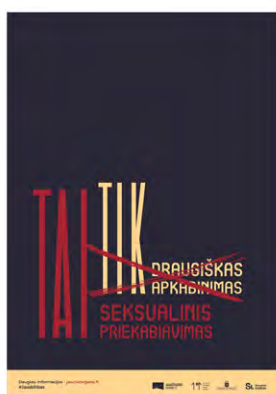
Sukurta, išbandyta ir remiantis sukaupta mokymų patirtimi patobulinta mokymų programa, skirta seksualinio priekabiavimo atpažinimui ir prevencijai darbo vietose. Remiantis šia programa, apmokyti kelių skirtingų darbuotojų, universitetų darbuotojai bei studentai, mokymai vesti Vytauto Didžiojo universiteto, Panevėžio kolegijos, SJ „Susisiekimo paslaugos“, Kauno technologijų universiteto (vėliau 2020 m. ir Vilniaus universiteto) komandoms. Taip pat 2020 m. mokymai buvo vedami visuomeninio transliuotojo LRT žurnalistams.

Sukurtas puslapis jaučiuosigerai.lt: puslapyje apibendrinta svarbiausia informacija, susijusi su seksualinio priekabiavimo prevencija – nuo atpažinimo iki veiksmų, kurių būtina imtis darbdaviams bei bendradarbiams, pastebėjusiems seksualinį priekabiavimą darbe. Svetainė pateikia praktiškų ir konkrečių patarimų, pristato projektų rėmuose sukurtus mokymus bei juos vedančias lektores.

**JAUČIUOSI
GERAI.LT**

Sudarytas seksualinio priekabiavimo prevencijos priemonių rinkinys: parengti ir svetainėje jaučiuosigerai.lt patalpinti plakatai, skatinantys netoleranciją seksualiniam priekabiavimui darbe. Šiuo plakatus įmonės ir organizacijos gali parsisiųsti, atsispausdinti ir naudoti savo darbo aplinkose nemokamai.

Informacijos sklaida visuomenėje: parengti ir portale manoteises.lt publikuoti tekstai apie seksualinį priekabiavimą darbe bei jo prevenciją. Taip pat Lietuvos žmogaus teisių centro paskyroje „Facebook“ surengta sąmoningumo kėlimo kampanija: Centro sekėjai kvieisti anonimiškai pasidalinti savo patirtomis seksualinio priekabiavimo istorijomis, kurias Centras skelbė savo paskyroje bei kvietė visuomenę netoleruoti priekabiavimo savo aplinkoje.

Filmų peržiūros ir diskusijos: surengtos keturios filmo „Karštis“ bei „Normalumas“ peržiūros bei diskusijos po filmų festivalyje „Nepatogus kinas“ bei Nacionaliniame žmogaus teisių forume 2020.

Pranešimai apie šiuos projektus Centro paskyroje „Facebook“ buvo skelbiami su grotazymėmis #SaugiDarboVieta #JauskRibas

Projektas „Nulinė tolerancija seksualiniam priekabiavimui darbe“

Projekto Laikotarpis: 2019 m. gegužė – 2020 m. kovas, projekto partneris – Lygių galimybių plėtros centras, projektą finansavo Švedijos institutas (SI) ir Švedijos karalystės ambasada Vilniuje, projekto vertė: 11 280,63 Eur.

Projektas „Her Voice: Empowering Victims of Sexual Harassment and Violence“

Projekto laikotarpis: 2018 m. rugpjūtis – 2019 m. rugsėjis, projekto partneris – Lygių galimybių plėtros centras, projektą finansavo „Alumni Engagement Innovation Fund“, JAV ambasada Vilniuje, projekto vertė – 20409,6 Eur.

Svarbiausia neprojektinė veikla ir advokacija

Žmogaus teisių organizacijų koalicija

Žmogaus teisių organizacijų koalicija (ŽTOK) – progresyvių, konstitucinius žmogaus teisių apsaugos standartus taikančių organizacijų koalicija, veikianti nuo 2011 m. Koalicijai priklauso Lietuvos žydų (litvakų) bendruomenė, Lietuvos žmogaus teisių centras, Lygių galimybių plėtros centras, Nacionalinė LGBT* teisių asociacija LGL, Psichikos sveikatos perspektyvos, Romų visuomenės centras, Tolerantiško Jaunimo Asociacija, Žmogaus teisių stebėjimo institutas.

Nuo 2018 m. ŽTOK kartu su partneriais, organizuoja Nacionalinį žmogaus teisių forumą.

2019-ųjų metų forumas buvo skirtas 30-osioms Jungtinių Tautų vaiko teisių konvencijos metinėms paminėti ir kvietė akademinę, valstybinio ir nevyriausybinių sektoriaus bei tarptautinę bendruomenės diskutuoti apie vaikų, moterų bei translyčių asmenų teisių užtikrinimą, žiniasklaidos atsakomybę, saugią darbo aplinką, jaunimo įsitraukimą į pilietinę veiklą ir daugelį kitų temų.

Forumo metu Lietuvos žmogaus teisių centras surengė diskusiją „Jaučiuosi gerai darbe“ apie seksualinio smurto prevenciją darbo vietose bei „Kaip turėtų atrodyti vyriškumas XXI amžiuje?“. Pastaroji diskusija vyko po „Nepatogaus kino“ filmo „Normalumas“ peržiūros.

Nacionalinio žmogaus teisių forumo 2019 m. atidarymo akimirka, J. Petronio nuotr.

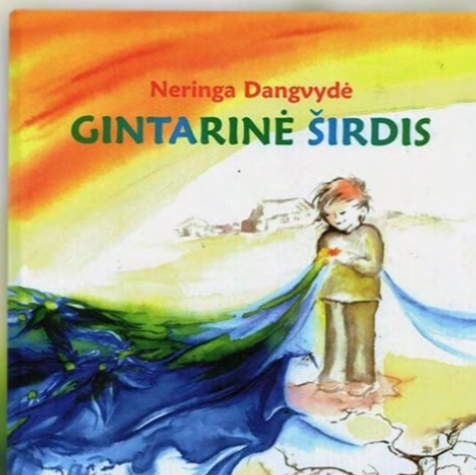
Centro atstovai taip pat moderavo/ pasisakė šiose diskusijose: „Kaip užtikrinti vaiko teises tėvų konfliktų metu?“, „Translyčių asmenų patirtys Lietuvoje: nuo stigos iki priėmimo“, „Švietimas ir jaunimo aktyvizmas: kada Lietuvoje atsiras Malala?“, „Visuomenės interesas žinoti ir žmogaus teisės: kokia yra žiniasklaidos politika?“.

Forumo metu suorganizuota 12 diskusijų, 2 parodos ir filmo peržiūra, renginiuose dalyvavo 166 pranešėjai ir per 500 lankytojų.

Tęsėsi „Gintarinės širdies“ istorija

Praėjusiais metais Lietuvos žmogaus teisių centras kartu su partneriais ir toliau aktyviai siekė panaikinti šalyje egzistuojančią LGBT turinio cenzūrą.

2019 m. Lietuvos Aukščiausiasis Teismas pakartotiniam nagrinėjimui atsisakė priimti vadinamąją „Gintarinės širdies“ bylą. Taip buvo išnaudotos visos galimos teisinės priemonės šioje byloje Lietuvoje.

Kontekstas: 2013 metais Lietuvos edukologijos universitetas išleido, o 2014 m. balandį iš prekybos išėmė pasakų rinkinį „Gintarinė širdis“, viešai knygą įvardijęs „angažuota homoseksualizmo propaganda“ (dviejose šio pasakų rinkinio pasakose pavaizduoti homoseksualūs veikėjai). Savo sprendimą Universitetas motyvavo Žurnalistų etikos inspektoriaus tarnybos raštu, kuriame knyga įvertinta kaip žalinga nepilnamečiams iki 14 metų. Tarnyba argumentavo besirėmusi Nepilnamečių apsaugos nuo neigiamo viešosios informacijos poveikio įstatymu, numatančiu, kad draudžiama platinti informaciją nepilnamečiams, „kuria niekinamos šeimos vertybės, skatinama kitokia, negu Lietuvos Respublikos Konstitucijoje ir Lietuvos Respublikos civiliniame kodekse įtvirtinta, santuokos sudarymo ir šeimos kūrimo samprata“ (4 str. 16 d.).

Siekdama įrodyti, kad knyga iš prekybos pašalinta dėl diskriminacijos seksualinės orientacijos pagrindu, knygos autorė Neringa Dangvydė Macatė, padedama žmogaus teisių aktyvistų ir teisininkų, kreipėsi į teismą. Byla nukeliavo į Lietuvos Aukščiausiąją Teismą, buvo gražinta žemesnės instancijos teismams, vėliau, sulaukus neigiamų teismo sprendimų, sprendimai skųsti, kol 2019 m. gegužę Lietuvos Aukščiausiasis Teismas atsisakė priimti nagrinėti bylą iš naujo.

Išnaudojus visas teises galimybes Lietuvoje, 2019 m. rudenį pateiktas skundas Europos Žmogaus Teisių Teismui. Skundą rengė Vilniaus universiteto Teisės fakulteto profesorius Vytautas Mizaras, LGBT teisių aktyvistas Tomas Vytautas Raskevičius ir Lietuvos žmogaus teisių centro direktorė Birutė Sabatauskaitė.

Centras dėkoja teisininkų komandai, kuri per penkerių metų laikotarpį vedė bylą / prisidėjo prie procesinių dokumentų rengimo: advokatei Akvilei Bužinskaitei, advokato padėjėjui Aivarui Žilvinskui, teisininkėms Mėtai Adutavičiūtei, Laimai Vaigei, Centro praktikatei Emilijai Valentaitei.

Teisminių procesų metu knygos autorei Neringai Dangvydei Macatei buvo priteista 4170,70 Eur bylinėjimosi išlaidų. Siekiant šias padengti šias išlaidas, Lietuvos žmogaus teisių centras surengė sutelktinio finansavimo kampaniją, taip pat kvietė aukoti Centro 25-ojo gimtadienio metu. Pilietiškų asmenų dėka, visos išlaidos buvo padengtos. Dėkojame jiems!

Neapykantą kurstanti kompiuterinio žaidimo gangsteriai.lt reklama

Praėjusių metų liepą Lietuvos žmogaus teisių centras buvo informuotas apie gangsteriai.lt "Facebook" paskyroje reklamuojamą kompiuterinį žaidimą, kurio reklamai naudojami realūs Vilniaus Kirtimų gyvenvietėje gyvenusių romų atvaizdai. Reklamoje ginklai buvo nukreipti į žmones, romai pavaizduoti kaip taikiniai. Centras paviešino šią medžiagą savo "Facebook" paskyroje ir kreipėsi į LR generalinę prokuratūrą dėl neapykantos kurstymo bei į Lygių galimybių kontrolieriaus tarnybą dėl asmenų diskriminacijos parduodant prekes ir paslaugas.

Reaguodama į Lietuvos žmogaus teisių centro skundą ir įžvelgdama baudžiamojo nusikaltimo požymius, Lygių galimybių kontrolieriaus tarnyba savo tyrimo nepradėjo ir nusprendė kreiptis į Lietuvos Respublikos prokuratūrą.

Tokius žaidimo kūrėjų veiksmus pasmerkė Lietuvos kompiuterinių žaidimų asociacija, atvejis buvo nušviestas įvairiose žiniasklaidose priemonės – 5min.lt, lrt.lt, "Žinių radijas" ir kt.

Tyrimas dėl galimos diskriminacijos tinkamo sąlygų nepritaikymo asmenų su negalia atžvilgiu.

2019 m. birželio – gruodžio mėn. Lietuvos žmogaus teisių centras kartu su Lietuvos neįgalios organizacijų forumu atliko kokybinį tyrimą dėl galimos diskriminacijos ir tinkamo sąlygų nepritaikymo asmenų su negalia atžvilgiu. Tyrimo užsakovas – Neįgaliųjų reikalų departamentas prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos.

Siekiant ištirti LR įstatymų pakankamumą lygių galimybių, tinkamo sąlygų pritaikymo ir nediskriminacijos principų užtikrinimui asmenų su negalia atžvilgiu, tyrimo metu atlikta Lietuvos teisinės bazės analizė. Analizėje daugiausia dėmesio skirta LR teisės aktuose naudojamo „tinkamo patalpų pritaikymo“ principo nepakankamumui, poreikiui teisiškai įtvirtinti „tinkamų sąlygų pritaikymo“ principą bei spragoms, apibrėžiant sąlygų pritaikymo naštos darbdaviui proporcingumo ir pagrįstumo sąvokas.

Tyrimo metu taip pat buvo atlikta 18 kokybinių pusiau struktūrizuotų interviu žmonėms, turinčiais negalią, bendruomenių atstovais bei nevyriausybinių organizacijų, valstybinių institucijų darbuotojais. Interviu metu klausta apie dabartinę asmenų, turinčių negalią padėtį Lietuvoje, tinkamų sąlygų pritaikymo principo reikalingumą, naudą ir šio principo įgyvendinimo būdus. Remiantis šiais interviu, į tyrimo ataskaitą įtrauktas praktinių tinkamų sąlygų sudarymo priemonių sąrašas. Atliktas tyrimas buvo detalai pristatytas Neįgaliųjų reikalų departamente.

Apsaugos nuo smurto artimoje aplinkoje tobulinimas

Lietuvos žmogaus teisių centro darbuotojai aktyviai dalyvavo Darbo grupės prevencijos ir apsaugos nuo smurto prieš moteris bei smurto artimoje aplinkoje klausimams koordinuoti ir spręsti veikloje bei Apsaugos nuo smurto artimoje aplinkoje ir smurto dėl lyties įstatymo projekto rengimo procese. Teikdamos pastabas įstatymo projektui, Centro atstovės siekė, kad įstatyme būtų įtvirtinta smurto dėl lyties sąvoka, sustiprinta smurto artimoje aplinkoje ar smurto dėl lyties aukų apsauga ir jo prevencija, taip siekiant harmonizuoti Europos Tarybos konvencijos dėl smurto prieš moteris ir smurto šeimoje prevencijos ir kovos su juo (Stambulo konvencijos) nuostatas ir Lietuvos nacionalinę teisinę bazę. Darbo grupės pogrupo Apsaugos nuo smurto artimoje aplinkoje įstatymui tobulinti posėdžių metu Centras pasisakė už apsaugos nuo smurto orderio kaip naujo teisinio instituto, įtvirtinimą, kas leistų geriau apsaugoti smurto aukas.

Lietuvos žmogaus teisių centras viešojoje erdvėje

2019 m. Lietuvos žmogaus teisių centras aktyviai komunikavo viešojoje erdvėje ir skleidė žmogaus teisių idėjas ir principus. Per 2019 m. Centro paskyroje „Facebook“ paskelbta per 300 žinučių, kurių vidutinis pasiekiamumas – beveik 4000 vartotojų.

Per 2019 m. Centro atstovai paminėti daugiau nei 100 kartų žiniasklaidoje: Centro buvo prašoma pateikti komentarus ir vertinimus, pasisakyti žmogaus teisių aktualijomis. Nuo 2020 m. pradžios Centras vykdo nuoseklų savo komunikacijos monitoringą žiniasklaidoje ir tikslesnius skaičius pateiks 2021 m. veiklos ataskaitoje.

Lietuvos žmogaus teisių centro finansai

Lietuvos žmogaus teisių centro veikla finansuojama aukojant privatiems (fiziniais ir juridiniams) asmenims, fiziniams asmenims skiriant 2% savo GPM lėšų. Didžioji dalis Lietuvos žmogaus teisių centro veiklą rengiant paraiškas projektiniam finansavimui gauti ir įgyvendinant įvairius tarptautinius ir nacionalinius projektus.

Detali finansinė ataskaita pateikiama finansinių ataskaitų rinkinyje.

Esame be galo dėkingi savo veiklos partneriams bei rėmėjams.